

Aanvullend rapport **Commissie** **contact en eenheid (CCE)**

Aanvulling bij beleidsrapport (31.0)
over het lidmaatschap van de Raad van
Kerken

Voor de Synode van Deventer 2023

In ons eerste rapport schreven we over het geassocieerd lidmaatschap van de Raad van Kerken waartoe de LV/GS van Zeewolde 2019/Goes 2020 besloten. Ook rapporteerden we over de ervaringen opgedaan door onze vertegenwoordigers Melle Oosterhuis en Dinand Krol in die vergaderingen en de toegevoegde waarde van onze aanwezigheid. Daarbij legden we er de vinger bij dat het zoeken naar eenheid meer inhoudt dan een zoektocht naar *kerkelijke* eenheid. Onze vertegenwoordiging in de Raad van Kerken biedt een aanvulling op de meer gebruikelijke aandachtsvelden waar we binnen de kerken mee bezig zijn. Ook is er ruimte voor inbreng van ons eigen geluid, in woorden van het besluit dat ten grondslag ligt aan het aangaan van het geassocieerd lidmaatschap: *daarbij stelt de Raad de inbreng vanuit onze gereformeerde confessionaliteit op prijs (Acta, art. 82 J.1-2).*

Deze ervaringen deden bij ons de vraag rijzen of onze betrokkenheid bij de Raad beperkt dient te blijven tot een *geassocieerd* lidmaatschap. Daarover hebben we binnen CCE aan de hand van een interne notitie (die ook de basis vormt voor dit aanvullend rapport) indringend gesproken. Tijdens die gesprekken ging het over de wat een dergelijke verandering betekent, over de verhouding van de Raad met de Wereldraad van Kerken, over de plaats die plaatselijke Raden van Kerken (of soortgelijke instanties die om welke reden ook zich liever niet tooien met deze naam), en ook over de vraag of een omzetten van een geassocieerd lidmaatschap naar een volledig lidmaatschap niet te snel komt.

Op meerdere plaatsen in ons land bestaan Raden van Kerken (of vergelijkbare organen) waar ook plaatselijke gemeenten van de NGK aan deelnemen. Hoewel wij geen zicht hebben op het aantal en de intensiteit van deze plaatselijke contacten, blijkt hiermee wel dat we in deze zin als gezamenlijke kerken eerder achter de feiten aanlopen dan dat het tegendeel het geval is. Deze plaatselijke raden functioneren zelfstandig ten opzichte van de landelijke Raad van Kerken. Er bestaat dus geen enkele afhankelijkheidsrelatie tussen beide, al geldt wel dat zowel de plaatselijke als de landelijke raad van kerken verbindingen willen leggen tussen geloofsgemeenschappen. Zowel vanuit CCE als vanuit de Raad is het verlangen geuit dit contact te intensiveren.

Op een soortgelijke manier is er ook geen afhankelijkheidsrelatie tussen de (Nederlandse) Raad van Kerken en de Wereldraad van Kerken. Dit komt omdat alleen kerken zelf lid kunnen zijn van de Wereldraad. Wel wordt de Raad van Kerken uitgenodigd bij assemblees aanwezig te zijn. Ook met de Europese Raad van kerken (CEC) is er een soortgelijke relatie. De Raad van Kerken is zowel ten opzichte van de Wereldraad als de Europese Raad van kerken een zelfstandig opererend orgaan. Lidmaatschap van die raad betekent dus op geen enkele manier gebondenheid aan (uitspraken van) deze organen.

De indruk kan bestaan dat de Raad besluiten en uitspraken min of meer dwingend oplegt. Dat is niet het geval. De raad is geen synode, maar noemt zichzelf in de praeambule van de statuten een *fellowship*, een verbond van kerken (art. 1). Dat blijkt ook als in de huishoudelijke regelingen gesproken wordt over verklaringen en publicaties. Als de raad spreekt namens de kerken kunnen die verklaringen en publicaties pas aanvaard worden als *alle* lidkerken hun instemming hebben betuigd (art. V-1 van het Huishoudelijk Reglement).

Er hoeft om die reden dus geen aarzeling te zijn om de raad te vragen of het geassocieerd lidmaatschap (dat geen binding aan besluiten of standpunten van de raad inhoudt) een volledig lidmaatschap kan worden. Een dergelijk besluit ligt in de lijn van wat verschillende gemeenten doen op plaatselijk niveau. En ook legt de raad geen besluiten op die we niet kunnen dragen.

Er zijn twee verschillen te noemen tussen het geassocieerd lidmaatschap en het volledig lidmaatschap die ter zake doende zijn. Daarbij verwijzen we naar *Statuten en Huishoudelijk Reglement van de Raad van Kerken in Nederland* (te vinden op <https://www.raadvankerken.nl/files/2021/05/STATUTENdefRvK2010gewijz2021.pdf>)

Het eerste verschil is dat een geassocieerd lid in de plenaire vergadering van de raad slechts *op uitnodiging van de voorzitter kan spreken met adviserende stem* (Statuten art. 10-3). Parallel hieraan zegt het Huishoudelijk Reglement dat kandidaat-lidkerken enkel spreekrecht, geen stemrecht hebben in de plenaire vergadering (art. 2). In de praktijk is deze beperking in spreek- en stemrecht nauwelijks merkbaar, vooral vanwege de doelstelling die de raad heeft. Gevolg daarvan is echter wel dat afgevaardigden van geassocieerde lidkerken niet in het moderamen gekozen kunnen worden. Op die manier is er dus minder mogelijkheid van het hebben van invloed.

Een tweede verschil betreft de kosten van het volledige lidmaatschap. Daarover gaf de secretaris van de raad ons de volgende informatie: "In principe is het volle lidmaatschap tweemaal de omvang van die van geassocieerde leden. Op dit moment is jullie bijdrage, als geassocieerd lid, € 15.836,-. Volledig lidmaatschap komt voor jullie dus neer op een bedrag van € 31.672,-. Dit is exclusief 3% indexering voor 2024. Om de NGK, als nieuw kerkgenootschap, tegemoet te komen, willen we een reductie aanbieden van circa 20% van het volledige bedrag en stellen als 'startbijdrage' een bedrag van € 26.000,- voor. Dit bedrag zal dan de basis vormen voor indexering in toekomstige jaren." Deze info spreekt volgens ons voor zich.

Tot slot nog een aantal overwegingen rond de aard van ons lidmaatschap van de raad met betrekking tot afvaardiging en besluitvorming.

De raad vraagt afgevaardigden uit *leidinggevende lichamen* van de lidkerken (Statuten, art. 4-4). Wat betekent dat voor de NGK met onze 'platte' organisatievorm? Al gauw denken we dan aan moderamenleden, maar ook de rol van CCE is waardevol in dezen. Het is zeer wel mogelijk hier een passende vorm aan te geven.

Vervolgens: wat betekent een stem van onze afgevaardigde bij besluitvorming in de raad? Hebben de NGK dan gesproken? Mocht er spanning ontstaan op dit vlak, dan bieden de statuten de volgende mogelijkheid: *Besluiten worden niet genomen, indien de afvaardigingen van een of meer lidkerken gelegenheid tot ruggespraak hebben gevraagd met hun kerken* (Statuten, art. 4-7). Dit helpt voorkomen dat een afgevaardigde ongewild 'de stem van de NGK' wordt.

Tenslotte: waartoe verplicht een lid van de raad zich als het om uitvoering van een besluit gaat? Daar zeggen de statuten het volgende over: *De afgevaardigden van de lidkerken verplichten zich ertoe zich in de eigen kerk in te zetten voor uitvoering van de in de plenaire vergadering genomen besluiten, tenzij zij blijkens een in de notulen vast te leggen verklaring te kennen hebben gegeven voor dat besluit geen verantwoordelijkheid te kunnen nemen* (Statuten, art. 4-9). Hoewel de ervaring leert dat de raad naar eenstemmigheid streeft, biedt dit artikel de mogelijkheid om van uitvoering van een besluit af te zien.

Samengevat hebben we de volgende opties:

- We blijven *geassocieerd lid*, dus zonder te zijn gebonden aan besluiten of standpunten van de Raad, maar met beperkte invloed doordat we wel adviserend mogen spreken, maar geen stemrecht hebben.
- We vragen *volledig lidmaatschap* aan, met alle rechten en plichten en ook de invloed die daarbij hoort met stemrecht en desgewenst in het moderamen.

Naar ons idee zal de keuze nu vooral gaan tussen deze beide opties. Als geassocieerd lid nemen we de bijbehorende beperkingen voor lief en kunnen we de komende periode gebruiken om meer ervaring op te doen in de raad en later alsnog lid worden. Als volledig lid, gerechtvaardigd door de al opgedane ervaring en de mogelijkheden die statuten en huishoudelijk reglement bieden, kunnen we in alle opzichten meedoen, inclusief een meer sturende rol.

Binnen CCE kwamen we na twee gespreksrondes tot de volgende conclusie. We menen dat er voldoende reden is om een volwaardig lidmaatschap voor te stellen. Inhoudelijk gezien is er geen reden het lidmaatschap beperkt te laten tot een associatie. De enige aarzeling die bleef bestaan was de vraag of een dergelijke stap niet te snel komt voor (een deel van onze) kerkelijke 'achterban' en zo een te 'activistisch' beeld oproept. Bij het toewerken naar volledig lidmaatschap is het van belang het effect daarvan op de beeldvorming van de NGK goed mee te wegen.

CCE stelt de Synode Deventer 2023 voor t.a.v. de Raad van Kerken het volgende te besluiten:

Materiaal:

1. rapport commissie contact en eenheid (22-09-23)
2. aanvullend rapport commissie contact en eenheid (30-11-23)

Besluit 1:

CCE op te dragen de omzetting van het geassocieerd lidmaatschap van de Raad van Kerken naar een volledig lidmaatschap voor te bereiden, zodat uiterlijk op de eerstvolgende synode een weloverwogen en breed gedragen beslissing tot volledig lidmaatschap kan worden genomen.

Gronden:

1. In 2020 gaven de GS van de GKv en de LV van de NGK ruimte om betrokken te zijn bij het werk van de Raad vanuit de gedachte dat de Raad een verbond van kerken is die beogen samen onze gemeenschappelijke roeping als kerken te vervullen om de boodschap van het Evangelie in onze samenleving over het voetlicht te brengen, waarbij aangegeven was dat de inbreng vanuit onze gereformeerde confessionaliteit door de Raad op prijs werd gesteld;
2. Uit de rapportage blijkt dat de verbondenheid binnen de Raad gebleken is in de hartelijke ontvangst van en de waardering voor de inbreng van de kant van de NGK in de bijdragen met menskracht, ideeën en middelen;
3. In het kader van het zoeken van eenheid is het goed om op te merken dat kerkelijke eenheid wel een hoog doel is op deze zoektocht, zo niet het hoogste doel, maar niet het enige. Ook andere doelen als het elkaar leren kennen, weten wat er leeft, verantwoording te doen van gemaakte keuzes horen bij de eenheid;
4. Ook op plaatselijk niveau vindt er toenadering van gemeenten en geloofsgemeenschappen plaats die zich verbinden in een raad van kerken.
5. Omdat de Raad van Kerken verklaringen en publicaties slechts met instemming van alle kerken kan vaststellen is er geen reden om uit terughoudendheid geassocieerd lid te blijven.

Besluit 2:

de commissie contact en eenheid opdracht te geven te blijven participeren in beraadgroepen van de Raad van Kerken.

Grond:

Participatie in de beraadgroepen van de Raad van Kerken dient de open ontmoeting en de verdieping van het gemeenschappelijk belijden van onze Heer Jezus Christus als God en Heiland overeenkomstig de Schriften.